

DESIGN-UL DIDACTIC AL LECTURII

prof. Mihaela MELINTE, Colegiul Tehnic „Traian Vuia”, Galați

Ca efect al unei acțiuni raționale, *lectura* reprezintă o interacțiune dintre percepția (grafică sau auditivă), care este reprezentată de limbaj, competența lingvistică a lectorului și cunoașterea contextului și a stilului existențial. În procesul interacțiunii, cititorul întâmpină niște nevoi sufletești, devine reflexiv față de sine și se (auto)evaluează în raport cu sine și cu ceilalți.

Motivarea elevilor pentru lectură depinde în mare măsură de efortul pe care îl face fiecare profesor. Astfel, trebuie avute în vedere anumite aspecte care condiționează o bună punere în scenă a lecturii în școală (care sunt finalitățile pe care le urmărește fiecare profesor, care sunt modalitățile prin care poate ajunge la finalitățile urmărite și cum sunt acestea integrate în viziunea de ansamblu asupra predării-învățării disciplinei, cum se evaluează și în ce măsură elevii și-au format și dezvoltat competențele și atitudinile respective). Între toate aceste paliere trebuie să existe o strânsă legătură, astfel încât scopurile studiului literaturii în școală să fie clare și pentru elevi, nu doar pentru profesori.

Pentru ca lectura să devină motivantă pentru elevi este nevoie ca ea să fie centrată pe sensurile pe care un text le poate genera (*reading for meaning*); să fie interactivă (receptorul intră într-un dialog cu textul, pune întrebări, încearcă să formuleze răspunsuri personale); lectura să fie exersată (elevilor li se vor crea oportunități de a citi în scopuri diverse texte variate; profesorul trebuie să folosească, în mod consecvent, în orele de literatură un algoritm de lucru cu textul); lectura să aibă un scop pe care elevii să-l poată identifica (plăcere, cunoaștere, autocunoaștere, descoperirea unor strategii de lectură etc.); lectura să fie încurajată (prin atitudinea personală a profesorului care valorizează lectura, dar și prin feedback-ul pe care-l dă elevilor). În orice caz, ora de literatură trebuie să mizeze în primul rând pe lucrul cu textul. Aceasta înseamnă că, în cadrul unei lecturi dirijate de către profesor, elevul deconstruiește textul pentru a-i reconstrui semnificațiile.

Totodată, orele de literatură trebuie să ofere un cadru, aplicat consecvent, de receptare a textului. Se poate porni de la cele patru relații care se creează între cititor și text, identificate de Judith Langer:

- a păși din exterior spre interior: intrarea în lumea textului;
- a fi în interior și a explora lumea textului;
- a păși înapoi și a regândi datele pe care le avem;
- a ieși din lumea textului și a obiectiva experiența.

În proiectarea procesului lecturii, este necesar să avem în vedere componentele de bază ale sistemului de lucru: *lectura simplă, lectura inițială, re-lectura, lectura selectivă, lectura plurală, lectura metodică*; Activitățile conexe pot veni în sprijinul procesului lecturii: utilizarea surselor de documentare disponibile, activitatea de producere a sensurilor lecturii (munca în comun cu toată clasa, munca pe grupe, munca în tandemuri, munca individuală).

Având în vedere dificultățile de vocabular sau chiar de sintaxă ale textelor literare, profesorul trebuie, în primul rând, să caute mijloace prin care să mențină partea agreabilă a textului literar și anume plăcerea de a citi, reducând sau suprimând obstacolele posibile.

În acest scop un profesor poate dispune de mai multe mijloace: mai întâi de toate explicarea elementelor necunoscute sau dificile ale textului literar, deoarece există aici riscul platitudinii în rolul asumat de profesor; elaborarea unui text-filtru pentru cititorii debutanți, orientat spre textul autentic, epurat de dificultăți. Semnificarea sensurilor textului este atunci facilitată de acest supratext ales, în mod special, de către profesor. Folosită îndelung, însă această procedură va contribui la formarea unei lecturi imediate, dar nu va construi postura de lector activ, producător de sens.

Sub aspectul formării unor deprinderi autonome de interpretare și de înțelegere a textului literar este de preferat ca elevii înșiși să caute sensurile termenilor care construiesc problema în lucrările de referință: dicționarul, gramatica sau enciclopedia.

Astfel, demersul de abordare a textului în ora de literatură trebuie să se desfășoare într-un cadru coerent, algoritmic, să se bazeze pe lucrul cu textul, să fie realizat prin diverse forme de organizare a clasei, astfel încât să le poată dezvolta elevilor strategii de lectură adecvate unor texte diverse.

1. Florentina Sâmișăian în *Lectura. Repere actuale*, Editura Casa Cărții de Știință, 2005;
2. Octavia Costea, *Didactica lecturii: O abordare funcțională*, Institutul European, Iași 2007.